

HNB

EUROSUSTAV

Trg hrvatskih velikana 3, HR-10000 Zagreb

T. +385 1 4564 555 · F. +385 1 4610 551

www.hnb.hr

Očitovanje na primjedbe i prijedloge dostavljene u sklopu javne rasprave o Nacrtu odluke o izmjenama i dopunama Odluke o prikupljanju podataka o uvjetima kreditiranja potrošača i o depozitima kućanstva

ožujak 2025.

HRVATSKA NARODNA BANKA

EUROSUSTAV

UVOD

Hrvatska narodna banka na mrežnim je stranicama 22. siječnja 2025. objavila Nacrt odluke o izmjenama i dopunama Odluke o prikupljanju podataka o uvjetima kreditiranja potrošača i o depozitima kućanstava (u nastavku teksta: Nacrt).

Prijedlozi i primjedbe na predloženi tekst mogli su se dostaviti do 20. veljače 2025. elektroničkom poštom na adresu uvjeti.kreditiranja@hnb.hr. Tijekom te javne rasprave Hrvatskoj narodnoj banci (u nastavku teksta: HNB) primjedbe i prijedloge dostavile su tri kreditne institucije.

Zaprimljene primjedbe i prijedlozi te očitovanja na njih nalaze se u nastavku dokumenta.

I. UPUTA ZA PROVEDBU ODLUKE O PRIKUPLJANJU PODATAKA O UVJETIMA KREDITIRANJA POTROŠAČA I O DEPOZITIMA KUĆANSTAVA

1.a. Komentari i prijedlozi u javnoj raspravi

Prijedlog odredbe upućen na javnu raspravu odnosio se na točke 54. i 55.

Kreditna institucija predlaže dodatno pojašnjenje primjene kriterija pojedine promjene postojećih ugovora (primjerice moratorij) pri iskazivanju modaliteta "01" – ponovni sporazum i modaliteta "07" – mjere za olakšavanje otplate.

1.b. Očitovanje

Pri odabiru koji od modaliteta izvijestiti u sklopu obilježja "Novi posao" kada dolazi do ponovnog sporazuma prioritet se daje modalitetu "07" – mjere za olakšanje otplate. Naime, ako su zadovoljeni uvjeti definirani u članku 28.b Zakona o stambenom potrošačkom kreditiranju, odnosno članku 16.c Zakona o potrošačkom kreditiranju, tada se ponovni sporazum uvijek prikazuje uz modalitet "07" obilježja "Novi posao", neovisno o tome je li riječ o ukupnom ili djelomičnom refinanciranju ugovora o kreditu ili izmjeni prethodnih uvjeta ugovora o kreditu. Nadalje, ako nije riječ o mjerama za olakšanje otplate, tada se sva refinanciranja (zatvaranje jednoga ili više kredita uz sklapanje novog ugovora) prikazuju uz modalitet "05" – refinanciranje, moratoriji na koje kreditna institucija primjenjuje povlašteni tretman s aspekta procjene kreditnog rizika prikazuju uz modalitet "06" – moratorij s povlaštenim tretmanom, dok se sve ostale izmjene postojećih ugovora, poput prolongata, moratorija i drugih izmjena kod kojih ne dolazi do nastanka nove kreditne partije prikazuju uz modalitet "01" – ponovni sporazum. Tekst Odluke dopunjen je dodatnim pojašnjenjima vezano uz izvještavanje ponovnih sporazuma.

2.a. Komentari i prijedlozi u javnoj raspravi

Prijedlog odredbe upućen na javnu raspravu odnosio se na točku 59., podtočke 7., 8., 9. i 12.

Kreditna institucija predlaže dodatno pojašnjenje izvještavanja kredita u tranšama, tj. predlaže potvrdu da se pri izvještavanju svake pojedine tranše u obilježje 20. "Vrsta iznosa", modalitet "12" – ukupni dug potrošača uključuje iznos kredita u cijelosti, a ne samo iznos isplaćenih tranši.

Kreditna institucija predlaže potvrdu o tome da se buduća kamata više ne uključuje u obilježje 20. "Vrsta iznosa", modalitet "12" – ukupni dug potrošača te da bi se u slučaju kredita u tranšama uključivao ukupni iznos glavnice kredita (iskorištenog i neiskorištenog iznosa za koji slijede isplate tranši u budućem razdoblju), dok bi kod mjesečnog troška otplate ukupnog duga potrošača (modalitet "07") uključili pripadajući iznos glavnice i kamate računajući anuitetni način otplate kredita u cijelosti, a ne samo anuitet do sada isplaćenih tranši.

Kreditna institucija predlaže potvrdu vezano uz obilježje 20. "Vrsta iznosa", modalitete "08" – vrijednost ostalih izloženosti koje terete instrument osiguranja za koji se izvješćuje i "09" – vrijednost instrumenta osiguranja da se suštinski definicije modaliteta nisu promijenile u Nacrtu odluke u odnosu na trenutačno valjanu odluku, već se izmjena odnosi samo na ograničenje LTV omjera.

Kreditna institucija predlaže potvrdu vezano uz zaduženost s osnove kartica s odgodom plaćanja (charge card – instrument A0701) da se instrument A0701 ne uključuje u obilježje 20. "Vrsta iznosa", modalitet "12" – ukupni dug potrošača ni u mjesečni trošak otplate ukupnog duga potrošača (modalitet "07").

2.b. Očitovanje

Ukupno odobreni iznos kredita u tranšama u cijelosti se uključuje u obilježje 20. "Vrsta iznosa", modalitet "12" – ukupni dug potrošača u skladu s pretpostavkama sadržanima u članku 7. stavku 1. točkama 1. i 3. Odluke o efektivnoj kamatnoj stopi ("Narodne novine", br. 105/2017. i 91/2022.). Pritom se u mjesečni trošak otplate ukupnog duga potrošača (modalitet "07") uključuje iznos otplate glavnice i kamata uz pretpostavku anuitetnog načina otplate cjelokupnog iznosa kredita.

Nadalje, iznos kamata ne uključuje se u obilježje 20. "Vrsta iznosa", modalitet "12" – ukupni dug potrošača, osim u slučaju refinanciranja u kojemu bi eventualni dug po kamatama mogao postati dio glavnice.

Odgovor je potvrđan i nije došlo do suštinske izmjene obilježja 20. "Vrsta iznosa", modaliteta "08" – vrijednost ostalih izloženosti koje terete instrument osiguranja za koji se izvješćuje i "09" – vrijednost instrumenta osiguranja, već je tekst Odluke usklađen s tekstem Odluke o kriterijima kreditiranja potrošača. Međutim, u idućem prijedlogu izmjena i dopuna Odluke doći će do suštinskog proširenja definicije modaliteta "09" – vrijednost instrumenta osiguranja te će se omogućiti izvještavanje procijenjene očekivane buduće vrijednosti nekretnina u izgradnji ili obnovi.

Vežano uz zaduženost s osnove kartica s odgodom plaćanja napominjemo da se instrument A0701 ne uključuje u obilježje 20. "Vrsta iznosa", modalitet "12" – ukupni dug potrošača ni u modalitet "07" – mjesečni trošak otplate ukupnog duga potrošača samo ako je riječ o jednokratnoj obvezi po kartici s funkcijom odgođenog terećenja računa (tzv. charge kartice), odnosno onoj koja se u pravilu podmiruje u roku od mjesec dana i u pravilu se odnosi na tekuću potrošnju.

3.a. Komentari i prijedlozi u javnoj raspravi

Prijedlog odredbe upućen na javnu raspravu odnosio se na članak 8. Nacrta odluke o izmjenama i dopunama Odluke o prikupljanju podataka o uvjetima kreditiranja potrošača i o depozitima kućanstava.

Kreditna institucija predlaže odgodu primjene Nacrta odluke o uvjetima kreditiranja potrošača i o depozitima kućanstava za 1. listopada 2025. kako bi obveznici imali dovoljno vremena za prilagodbu izvještajnog sustava.

3.b. Očitovanje

Prijedlog se djelomice prihvaća. Stupanje na snagu Odluke odgađa se za 1. srpnja 2025., što je u skladu s početkom primjene Odluke o kriterijima kreditiranja potrošača ("Narodne novine", br. 50/2025.). Odgoda omogućuje obveznicima Odluke dodatno vrijeme za nužne prilagodbe internih procesa i informatičkih sustava.

4.a. Komentari i prijedlozi u javnoj raspravi

Prijedlog odredbe upućen na javnu raspravu odnosio se na članak 2. Nacrta odluke o izmjenama i dopunama Odluke o prikupljanju podataka o uvjetima kreditiranja potrošača i o depozitima kućanstava.

Kreditna institucija traži dodatna pojašnjenja na postavljena pitanja vezana uz definiciju mjesečnog dohotka:

"Pitanje ide u smjeru mogućnosti priznavanja ostvarenog dohotka od prodaje imovine potrošača koji nije njegov redoviti dohodak već je rezultat jednokratne transakcije koju potrošač namjerava napraviti i od toga ostvariti određeni dohodak koji će služiti podmirenju obveze s osnove kredita koji se odobrava prema kreditnoj instituciji.

Konkretno, ako banka namjerava odobriti kredit potrošaču, pri čemu će se povrat kredita djelomično temeljiti na njegovu ostvarenom redovitom dohotku, a djelomice na dohotku koji će se ostvariti iz prodaje nekretnine koja je u njegovu vlasništvu (ili vlasništvu sudužnika), s tim da potrošač nema još uvijek u trenutku odobrenja sklopljen predugovor s krajnjim kupcem, može li banka pri odobrenju takvoga kredita u kreditnu sposobnost odnosno u njegov dohodak osim redovitog dohotka iz drugih izvora uključiti i planirani novčani tok (dohodak) koji potrošač namjerava ostvariti unovčenjem takve nekretnine u nekom budućem razdoblju u vremenu trajanja kredita, a na kojemu banka zasniva založno pravo u svrhu osiguranja?

Također, vrlo slično pitanje odnosilo bi se i na dohodak ostvaren od kapitala. Ako potrošač raspolaže imovinom u obliku vrijednosnih papira (npr. dionica) i njihovom prodajom namjerava zatvoriti cijeli kredit ili dio kredita (a banka raspolaže informacijom o njihovoj tržišnoj vrijednosti), a to ne predstavlja redoviti dohodak takvog potrošača, navedeni vrijednosni papiri sredstvo su osiguranja po kreditu, može li banka u takvom slučaju u kreditnu sposobnost odnosno u dohodak potrošača (za potrebe izračuna DSTI pokazatelja) uključiti i ovaj planirani budući dohodak iz prodaje vrijednosnih papira?

Pri izračunu ukupnog dohotka potrošača, ako mu banka odobrava kredit za potrošačke namjene, a prije toga već mu je odobrila turistički kredit za investiciju u turizmu gdje se novčani tokovi temelje na projekciji budućih prihoda (s obzirom na to da je investicija još u tijeku i očekuju se novčani primici u sljedećim razdobljima), može li i kako banka, osim npr. redovnog dohotka koji klijent ostvaruje iz redovnih primanja (plaće), uključiti i dohodak koji se očekuje od obavljanja turističke djelatnosti koji je projekcija (naravno, uz primjenu i odgovarajućih korekcijskih faktora kojima se banka inače koristi u takvim projekcijama)? Napominjemo da će pri izračunu ukupnog tereta otplate banka morati uključiti i ovaj kredit koji je odobren kao turistički pa ne bi bilo ispravno da se i u izračun dohotka ne uključuje i dohodak koji se ostvaruje iz ove njegove dodatne djelatnosti.

Pri izračunu ukupnog dohotka potrošača može li banka, u situaciji kada klijent namjerava dati u najam jednu svoju stambenu nekretninu, projicirati dohodak od najma te nekretnine uključiti u izračun ukupnog dohotka u trenutku odobravanja kredita kada klijent još nema zaključen ugovor o najmu, ali na osnovi usporedivih nekretnina i informacija možemo projicirati visinu tog dohotka?"

4.b. Očitovanje

Prijedlog se ne prihvaća. Pri izračunu mjesečnog dohotka potrošača ne uključuju se buduća primanja potrošača, bez obzira na to jesu li očekivana buduća primanja bila uključena u izračun kreditne sposobnosti potrošača pri odobravanju prethodnoga kredita. Isto tako, uvjet za priznavanje primanja u izračunu mjesečnog dohotka potrošača jesu redoviti primici te se jednokratni primici od prodaje imovine ne ubrajaju u mjesečni dohodak potrošača. Molimo da se za dodatna pojašnjenja referirate na očitovanje na primjedbe i prijedloge dostavljene u sklopu javne rasprave o Nacrtu odluke o kriterijima kreditiranja potrošača objavljene na stranicama Hrvatske narodne banke.